

den øvre Skovgrænses Højde samt 11 Tavler, hver med 4 fortrinlige og oplysende Vegetationsbilleder, for en væsentlig Del reproducerede efter Forfatterens egne Fotografier. *M. Vahl.*

Johs. Humlum: Geografi. 304 S. (19×27 cm), farvetrykte Kort over Verdensdelene og de vigtigste Lande, talrige Tekstkort og Illustrationer. Skandinavisk Bogforlag, Odense 1939.

Denne Fremstilling af Geografien er et Afsnit (Side 141—448) af et større Værk: *Alverdens Viden om Naturen og Menneskelivet.* Skandinavisk Bogforlag, Odense 1939.

I dette geografiske Afsnit er Hovedvægten lagt paa en Fremstilling af U.S.A., Sovietunionen, England, Tyskland, Frankrig og Italien, medens de øvrige Lande faar en kortere Omtale. Inden for denne Ramme er det dog væsentlig kun Landenes Erhverv, som er behandlet. Ved hvert Landomraade findes en Indledning om Natur og Befolkning, men disse Forhold er saa knapt behandlede, at Fremstillingen ofte bliver meget unøjagtig. Der skal kun nævnes faa Eksempler. p. 205 siges, at den caledoniske Foldning har Navn efter den caledoniske Lavning mellem Grampian Bjergene og det nordvestlige Højland. Sandheden er dog, at baade Foldningen og Lavningen har Navn efter Caledonia, Oldtidens Navn for hele den Del af Skotland, som ligger Nord for Clyde-Forth Lavningen.

Ved Omtalen af Frankrigs Klima siges, at i Sydfrankrig, som i alle Middelhavsomraader, falder næsten hele Aarets Nedbør om Vinteren. Denne Paastand maa vel nærmest betegnes som en temmelig kraftig Overdrivelse. I Middeltal for nogle Stationer i Languedoc's Lavland og ved Rivieraen falder 25 % af Aarets Nedbør om Vinteren, 27 % om Foraaret, 13 % om Sommeren, 35 % om Efteraaret. Det vilde have været rigtigt at skrive, at mere end Halvdelen af Nedbøren falder i Aarets koldere Del, og at Sommertørken endnu forstærkes ved denne Aarstids stærke Fordampning.

Ogsaa i Omtalen af Befolkningsforholdene har der indsneget sig mærkelige Fejl. P. 228 siges, at der af Fremmedfolk i Frankrig findes en Del Italienerne, især paa Corsica og i Savoyen. Dette er rigtigt for Corsica's Vedkommende. Desuden er Italiensk det almindelige Talesprog i nogle Kommuner i et 10—35 km bredt Bælte langs den italienske Grænse Øst for Nice. I Savoyen gaar Sproggrænsen mellem fransk og italiensk næsten overalt øst for Landegrænsen. I Aostadalen er der endog fransk Folkesprog 70 km øst for den fransk-italienske Grænse. Det kan vel ikke antages, at det er Meningen at fortælle, at der overalt i Frankrig findes indvandrede italienske Arbejdere. I saa Tilfælde var der større Grund til

at nævne Paris end Savoyen. Dernæst siges, at spansk (Catalonerne og Baskere) tales af $\frac{1}{3}$ Million Mennesker i Roussillon og Languedoc. Nu er det jo en bekendt Sag, at man i Spanien ikke kender til Eksistensen af noget spansk Sprog. Enhver Mand fra Andalusien eller Aragonien vil erklære, at han taler castillansk. Foruden dette Sprog tales i Spanien mod Øst catalansk, mod Nordvest Gallego (galicisk). Det er disse tre Sprog, alle romanske og nær beslægtede, som man i Udlandet ofte sammenfatter under Navnet spansk. Men Baskerne, der bor paa begge Sider af den fransk-spanske Grænse ved den inderste Del af Biscaya Bugten, taler et Sprog, som hverken er beslægtet med fransk eller spansk, men hører til en helt anden Sprogæt. Baskerne bor altsaa hverken i Rousillon eller Languedoc. Catalanerne bor i Rousillon, men ikke i Languedoc.

I Modsætning til Natur- og Befolkningsforhold faar Erhvervsforholdene en god og grundig Behandling. Her kommer Forfatterens store Viden paa dette Omraade til sin Ret. Men ogsaa i Omtalen af Erhvervsforholdene kan der indsnige sig nogle mærkværdige Fejl. Ved Omtalen af Norden siges, at Havren er den vigtigste Kornsort i alle nordiske Lande, Hveden er navnlig vigtig i Danmark og Sydsverige. Det er dog en bekendt Sag, at der i de senere Aar i Danmark er avlet mere Byg end Havre. Byg er saaledes i Danmark den vigtigste Kornsort, hvis man ikke vil sige, at Byg og Havre er Hovedkornsorter. At der i de nordiske Lande dyrkes Rug, og at denne Kornsort har Betydning som Brødkorn, er et Faktum, som forbigaas i Tavshed.

Ved Italien siges (p. 259), at talrige andre Frugter kan ligesom Citrusfrugterne kun avles i Mellem- og Syditalien. Dette gælder saaledes Mandel (Figen), Granatæble og Oliven. Dette er rigtigt for Oliven. At Figen staar i Parantes, skal maaske betyde, at Angivelsen er helt gal. Figen dyrkes i Norditalien og langt op i Frankrig. Mandel og Granatæble, der begge ligesom Figen modnes paa løvfældende Træer, lykkes ogsaa udenfor det subtropiske Omraade, omend Dyrkningen af dem spiller en ubetydelig Rolle udenfor den sydlige Del af Landet.

De farvetrykte Kort er meget overskuelige, takket være Navnenes meget ringe Antal. En Del Navne kunde være tilføjet uden at skade Oversigten, og vilde sikkert have gjort Kortene mere værdifulde for Læserne. Et stort Savn er det, at der paa Kortet over Sovietunionen kun findes Navne paa Forbundsstaterne, men ikke paa de større Provinser og autonome Omraader. Man kan vel gaa ud fra, at det er meget faa af Læserne, som er klar over, hvor de ligger.

I Navnenes Form og Stavemaade er det helt umuligt at finde noget Princip. Paa Kortet over U.S.A. skrives saaledes rigtigt Mexico, paa Kortet over Nordamerika Mexiko. Paa samme Kort hedder Havet Nord for Amerika Ishavet, paa Kortet over Grønland derimod: Nordlige Ishav, som om man ikke i to Menneskealdre har vidst, at der er Land i den største Del af det Omraade, hvor Forfædrene troede, at der fandtes et sydligt Ishav. Paa Grønlandskortet kaldes Havet mellem Grønland og Norge „Nordhavet“, ligeledes paa Kortet over Norden, hvor Barentshavet er betegnet som Nordlige Ishav. Paa et Bikort over Island har Nordhavet Nord for Island faaet Navnet Ishavet, medens Nordhavet er forvist til Islands Østkyst. Paa Kortet over Sovietunionen og Asien har Barentshavet faaet sit rigtige Navn.

Inkonsekvensen i Navnegivningen er særlig slem paa Kortet over Balkanhalvøen, hvor konventionelle (væsentlig tyske) Navne, uden at man kan skimte nogen Plan, veksler med de officielle Navne. I Grækenland er der endog i Flæng brugt to forskellige Transskriptionssystemer for det græske Alfabet, og hertil kommer Navne, som ikke længer bruges. Navnet Morea for Grækenlands sydlige Halvø er saaledes for adskillige Aar siden afløst af Peloponisos. Kalamata har i mange Aar heddet Kalamæ.

Bogen er ledsaget af 85 Tekstkort og Diagrammer, alle gode, overskuelige og originale. Billedstoffet omfatter 150 Reproduktioner af Fotografier, hvoraf ca. $\frac{1}{4}$ er originale. Billederne er særdeles velvalgte og oplysende, kun kunde man for fleres Vedkommende have ønsket, at Forlaget havde ofret mere Omhu paa Reproduktionen.

M. Vahl.

F. R. Falkner: Beiträge zur Agrargeographie der afrikanischen Trockengebiete. 76 S. (23×16 cm), 2 Kort. Geographische Abhandlungen begründet von Albrecht Penck. Dritte Reihe, Heft 11. J. Engelhorn's Nachf., Stuttgart 1939.

Interessen for Afrikas Kulturgeografi, specielt Landbrugsgeografien, er paa Grund af de dertil knyttede betydelige økonomiske Udviklingsmuligheder for Tiden meget levende, og saa at sige hvert Aar bringer den videnskabelige geografiske Litteratur nye og vigtige Bidrag til Løsningen af de herhen hørende Specialproblemer. De seneste Aar har endvidere bragt en Række Oversigter saavel i den amerikanske som europæiske Litteratur; eksempelvis kan nævnes et Arbejde af H. L. Schantz: „Agricultural regions of Africa“, som er under Udgivelse i indeværende Aargang af det amerikanske Tidsskrift „Economic Geography“. Et andet vigtigt